

DEN NORSKE KIRKE

Hamar bispedømmeråd

Kulturdepartementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Dato: 30.09.2014

Vår ref: 14/3072 - 15 IKL (14/26097)

Deres ref:

NOU 2014:2 Om betaling for kremasjon, gravlegging og grav - høringssvar

Det vises til Kulturdepartementets høringsbrev av 22. april 2014 om NOU 2014;2 Lik og likskap. Hamar bispedømmeråd gir følgende høringssvar:

Utvalgets prinsipp:

Bispedømmerådet støtter utvalgets hovedprinsipp for gravferdslovgivningen. Til prinsipp 4 om likestilling av gravferdsformene, mener Hamar bispedømmeråd at forslag om at kommunene skal fastsette vedtektene for gravplassene ikke gir tilstrekkelig logisk begrunnelse for det bærende prinsipp om at den som forvalter også må fastlegge grunnlaget for forvaltning. Prinsipp 5 om at ett menneske skal få en grav, forstås som et spørsmål om det skal være mulig å dele askeurne. I denne kontekst mener bispedømmerådet at ett menneske skal ha en grav - enten det er i kiste eller i urne. Regelen mot deling av aske, samt at anledningen til nedsetting både av urne og kiste i samme grav, må opprettholdes. Prinsipp 6 om sletting av grav og fjerning av gravminne må ikke innebære endringer av gravferdsforskriftens § 27 om bevaring av gravfelt, gravminner eller andre elementer på gravplassen.

Foreslåtte regelendringer:

Utredningen setter fokus på innbyggerens rettigheter, og foreslår regler for økonomisk likebehandling uansett valg av gravferdsform og sted for gravlegging. Hamar bispedømmeråd mener at dette er positivt. Endringsforslagene understreker gravferdsforvaltningens rolle som offentlig tjenesteyter, men det er viktig at dette samtidig gir forvaltningene et tydeligere mandat og økt tyngde når de økonomiske rammene for gravferdsvirksomheten skal fastsettes lokalt. En todeling av kirkelig fellesråds (gravferdsforvaltningens) regnskap vil tydeliggjøre kommunens økonomiske ansvar og fellesrådets særskilte, todelte rolle. En slik todeling kan også bidra til å styrke gravferdsvirksomheten lokalt, og bedre legitimere at kirkelig fellesråds fortsatt kan ha rollen som gravferdsmyndighet.

Økonomi:

De foreslåtte regelendringer vil ha økonomiske konsekvenser for gravferdsforvaltningen. Inntektene vil gå ned, og utgiftene opp. Den foreslåtte rammeoverføring til kommunene må derfor gå direkte til kirkelig fellesråd. Økonomiske

konsekvenser som de foreslåtte regelendringer kan få for den lokale gravferdsforvaltningens økonomi, er nærmere kommentert nedenfor.

Oppheving av kremasjonsavgiften er et viktig grep for likestilling av gravferdsformene, og positivt sett fra et brukerperspektiv. Samtidig kan dette gi gravferdsforvaltningen potensielle økonomiske utfordringer som det vil være vanskelig å forutse. Bortfall av kremasjonsavgiften kan mange steder føre til økt kremasjonsprosent som kan variere fra år til år. Det samme vil kunne gjelde antall avdøde som ønsker gravlegging i annen kommune og gravlegging av utenbygds boende. Siden bortfall av avgifter kan påvirke folks valg, vil budsjettarbeidet bli utfordrende – særlig for små forvaltninger. For de aller minste kommunene kan avgiften for en enkelt kremasjon eller regning for en gravlegging i annen kommune utgjøre en betydelig utgift. Forslaget om at gravferdsforvaltningen skal bære belastningen, og de enkelte kommuner motta rammebevilgning etter innbyggertall, vil derfor kunne slå tilfeldig ut. Et alternativ er at den forvaltning som mottar en utenbys kiste, sender regning til avdødes hjemkommune. Mottaker av rammebevilgningen blir etter en slik modell også mottaker av kostnaden. Ved tilrettelegging for personer fra annen kommune, kan også plassproblemer være en utfordring. En løsning kan være at det kun gis anledning til nedsetting av urner fra annen kommune, eller en formulering som gir bruker rett til gravlegging i annen kommune uten spesifikk gravplass.

Hamar bispedømmeråd stiller spørsmål ved hvordan slike økonomiske problemstillinger eventuelt skal løses, og forventer at det utvikles gode modeller for fremtidig praksis.

Hamar bispedømmeråd mener at forslaget om 20 avgiftsfrie år ved gravlegging i festegrav, av flere grunner er et godt forslag. Mange har opplevd det vanskelig å forklare etterlatte hvorfor en grav som forvaltningen velger ut er gratis, mens festeavgiften fortsetter å løpe ved gravlegging i en allerede festet grav. Like fullt vil en slik omlegging føre til tapte inntekter for forvaltningene. Dette er ment dekket inn gjennom økte overføringer, men det kan bli en utfordring å synliggjøre tapet på en god måte. For forvaltninger som har etablert et visst nivå på festeavgiften og god oversikt over festeavtalene, bør det være håndterlig å synliggjøre den inntektssvikten som omleggingen vil medføre. For forvaltninger i en motsatt situasjon, kan regelendringen gjøre det vanskeligere å komme a jour. Forvaltningene bør derfor gis mulighet for en overgangsperiode som forberedelse til ny ordning.

Hamar bispedømmeråd går i mot forslaget om at gravplassforvaltningen skal overta NAVs betaling for transport til krematorium. Det er riktig at kostnader til transport heller ikke i fremtiden må belastes pårørende, og at økonomi ikke blir avgjørende for valg av gravferdsform. Bispedømmerådet har liten tro på at kommuner inspireres til bygging av krematorium for å spare penger til transport av kister, og at forslaget kan komme til å virke mot sin hensikt.

Andre foreslåtte endringer:

Forslaget om lik festeavgift for alle graver i kommunen kan frata gravferdsforvaltningen politisk spillerom ved at forvaltningen mister et virkemiddel for å påvirke folks valg av gravsted. Plassmangel, kulturminnevern, jordforhold eller andre praktiske faktorer kan

gjøre det ønskelig å prise enkelte kategorier graver særskilt. Fastsettelse av festeavgift kan og være et virkemiddel for å påvirke til bruk av navnet minnelund, «forhåndsmøblerte» felt og kolumbarier, og derved en langsiktig utvikling av gravplassen. I dette ligger en grunnleggende avveining mellom hensynet til likhetsprinsippet og gravferdsforvaltningens politiske handlingsrom og mulighet til tjenesteutvikling. Hamar bispedømmeråd mener denne avveiningen bør gjøres lokalt fremfor å pålegges i et sentralt regelverk, og rådet anbefaler derfor ikke lik festeavgift for alle graver i kommunen.

Hamar bispedømmeråd mener at kirkelig fellesråd også i fremtiden skal være gravferdsmyndighet for alle kommunens innbyggere. Erfaringen er at denne ordningen har fungert godt i mange år og at livssynsamfunnene er ivaretatt med respekt og likebehandling. Det samme kan sies om bispedømmerådenes utførelse av sine lovpålagte oppgaver. Bortsett fra i større byer og ved anlegg av nye gravplasser, er gravplassene landet over lokalisert i tilknytning til kirkebygg. I plansaker og ved endring av bebyggelse på gravplass er bispedømmerådet høringsinstans, mens biskopen gir dispensasjon for bebyggelse nærmere kirken enn 60 m, samt godkjenner endringer i kirkens omgivelse (Kirkeloven). Denne tette forbindelsen mellom kirke og gravplass er derfor et argument for at forvaltningen bør være knyttet til ett sted – bispedømmekontoret. Når det gjelder behandling av anke etter Gravferdslovens § 24 kan Hamar bispedømmeråd anbefale at ett av bispedømmekontorene behandler alle sakene for hele landet.

Utvalgets forslag på siden av mandatet om ytterligere utvidelse av praksis for askespredning og forslaget om at det skal tillates spredning av aske på gravplass støttes ikke av Hamar bispedømmeråd. Dette gjelder både som spredning av aske utover definert del av gravplassen og som gravlegging uten urne.

Bispedømmerådet kan støtte at det arbeides videre med opprettelse av kolumbarium. Forutsetningen må likevel være at denne formen etter noen tid skal avsluttes med at urnen settes i bakken. Det bør derfor settes en grense i loven for antall år urnen kan oppbevares på denne måten. Bispedømmerådet støtter også forslaget om at søknader om askespredning overflyttes fra Fylkesmannen til den lokale gravferdsmyndighet.

Hamar bispedømmeråd mener at rapportering i KOSTRA er et godt forslag.

Utvalget har også drøftet muligheten for at gravferdsforvaltningen kan ta betalt for bruk av seremonirom som kapell eller kirke. Å gjøre dette til et inntektsgrunnlag for gravferdsforvaltningen er like lite ønsket som de kostnader som påføres pårørende i dag - og som utvalget nå vil fjerne. Lei pris for lokaler kan åpne markedet for begravellesbyråer som ønsker inntjening på sine tjenester, og en videre kommersialisering i denne retningen er lite ønskelig.

Med vennlig hilsen

Siv S. Birkeland e.f.
stiftsdirektør

Ida Kristin Lie
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.